

HAYATIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ VE EKOSİSTEM

**II. Uluslararası Filyos
Sürdürülebilirlik Kalkınma ve
Lojistik Kongresi**

17-19.04.2025/Zonguldak

Prof. Dr. Mehmet KARAGÜL
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

www.mkaragul.com

SUNUMUN İÇERİĞİ

- Kavramsal Açıklamalar
- Gezegende Hayatın Sürdürülebilirliği Hangi Aşamada!
- Gezegenin Son Halinden Kim Ne Kadar Sorumlu?
- Kyoto ve Paris Protokolleri ve Gezeni Kurtarmak!
- Ekonomik Hedefler ve Gezegende Hayatın Sürdürülebilirliği ...
- Hayatın Sürdürülebilirliği İçin Neler Yapılabilir?

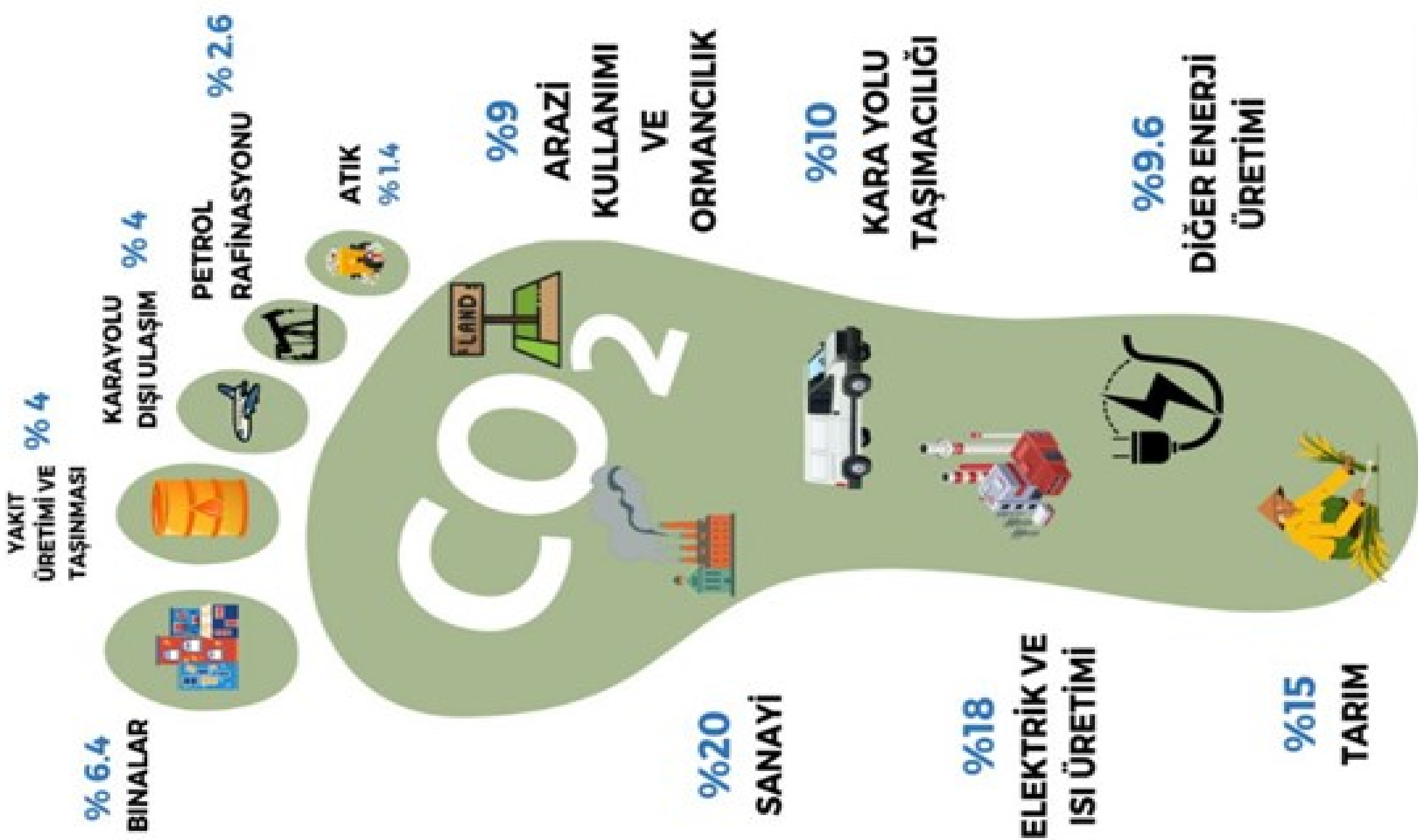
Kavramsal Açıklamalar

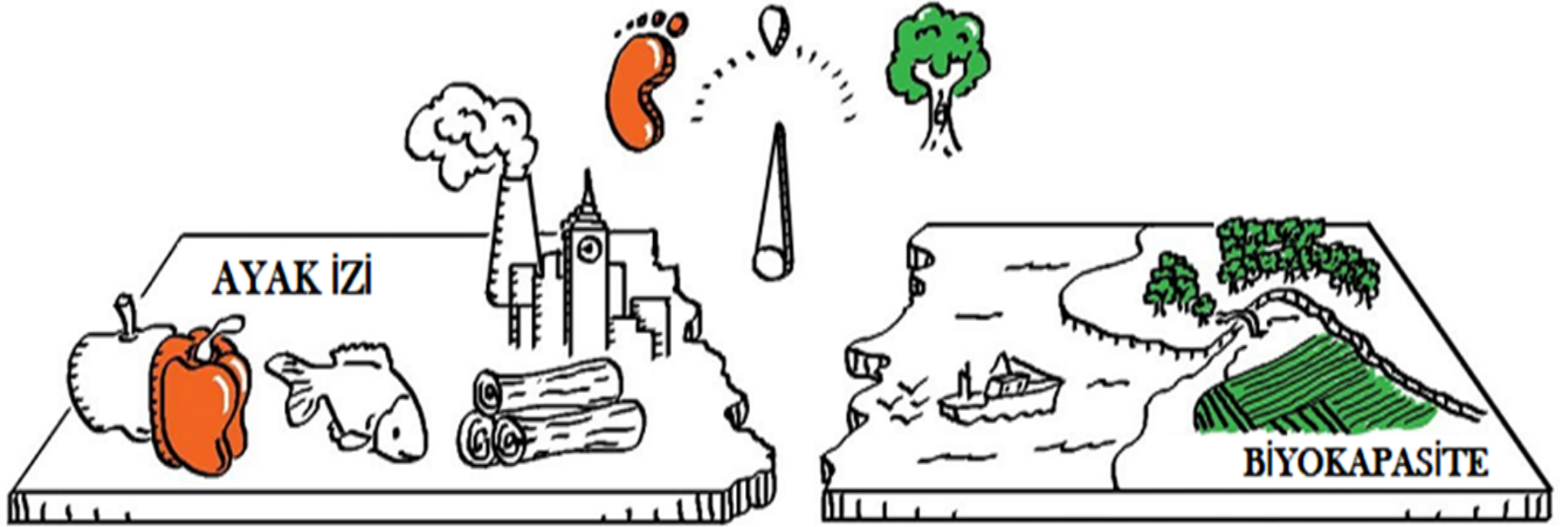
- Sürdürülebilirliği: Bugünkü yaşayan insanın, ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin yaşama hakkını da dikkate alan anlayış ve davranış biçimi olarak ifade edilebiliriz.
- Ekosistem: canlı ve cansız bileşenlerin bir arada, karşılıklı etkileşim halinde varlıklarını devam ettirebilmeleridir.
- Biyolojik kapasite/doğal sermaye: Gezegen'in canlı bir varlık olarak, yıllık veya çok daha uzun süreli olacak şekilde yenilenen yeni kapasitedir.
- Küresel Ayak İzi/Karbon ayak izi, insanın gezegenden yaptığı tüketim sonucu oluşan karbondioksit miktarı ve bunun çevre üzerine olan menfi etkisine dair bir ölçüdür. Bu kavram, üretim süreçlerinin, tüketim alışkanlıklarının ve genel yaşam tarzının çevreye olan etkisi olarak da tanımlanabilir.
- Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi, *Küresel Ayak İzinin*, doğanın kendisini yenileme, diğer bir ifade ile *Biyolojik Kapasite'yi* aşmamasına bağlıdır.

*Biocapacity, Ecological Footprint, and land area are usually measured in gha (global hectares)

Yeşil Sözlük: Karbon Ayak İzi

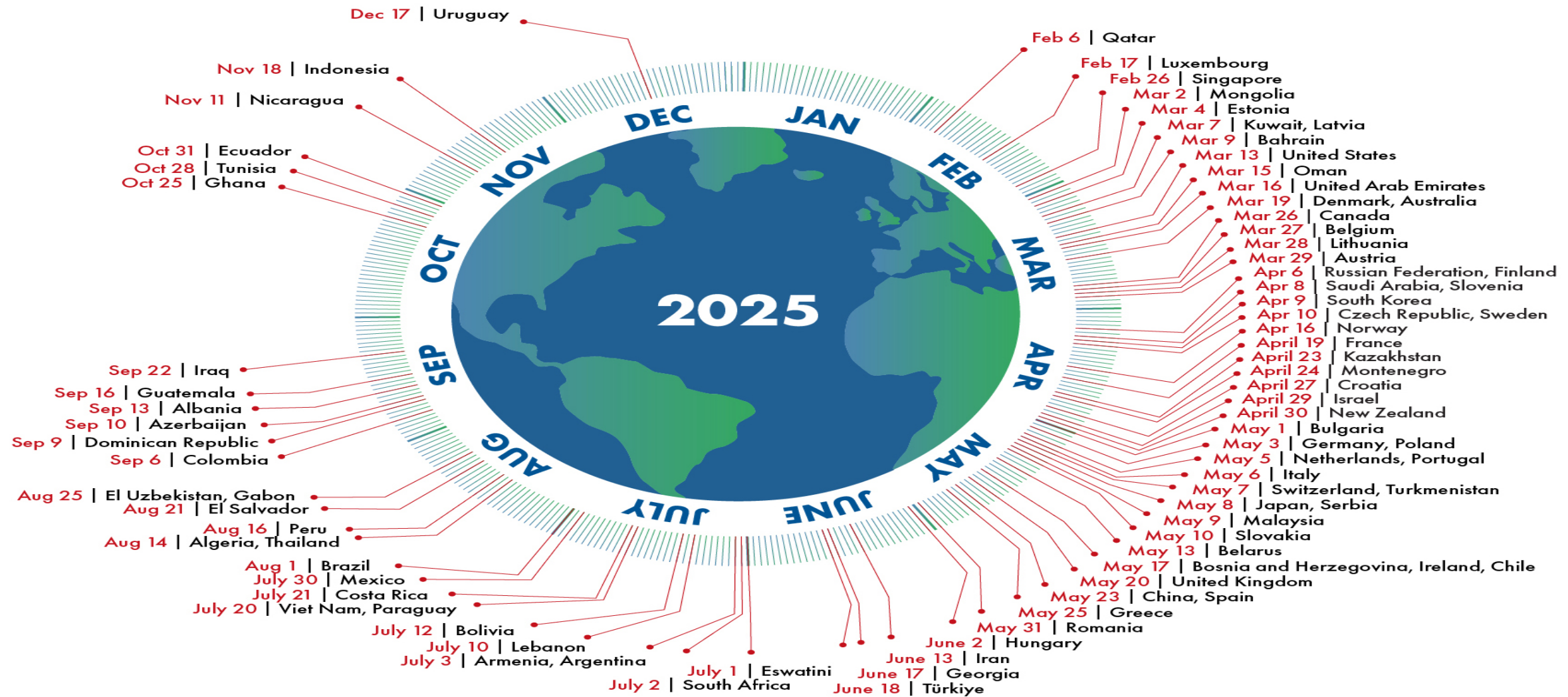
EKOLOJİK AYAK İZİ

Limit Aşım Günü

- **Küresel Ayak İzinin**, **biyolojik kapasiteyi** aştığı gün, **Limit Aşım Günü** olarak ifade edilmektedir. Söz konusu günde, insanlığın yıllık toplam talebi, Gezegenin yıllık kendisini yenileme kapasitesini doğal sermayeyi aşmakta ve ilerleyen günlerde, insanlık, Gezegen'in gelecek yıllara ait kaynaklarını kullanmak suretiyle hayatını devam ettirebilmektedir.
- Küresel Ayak İzi Ağı ve Dünya Doğayı Koruma Örgütü'nün en son hazırladığı rapora göre; 2025 yılı için **Küresel Limit Aşım Günü 24 Haziran** olarak hesaplanmıştır.
- İnsanoğlunun yıllık kaynakları yetirebildiği en son yıl 1970 olmuştur. 2025 yılında 24 Haziranda tüketiyor olması, Gezegen'in ve dolayısıyla bütün canlı ve de insanlığın geleceği adına çok vahim bir duruma işaret etmektedir.
- Bu veriler göstermektedir ki insanlığın bugünkü hali devam ettirebilmesinde sanayileşmemiş fakir Afrika insanının büyük bir katkısı olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Country Overshoot Days 2025

When Earth Overshoot Day would land if all the people around the world lived like...

For more information, visit:

<https://overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/>

Source: National Footprint and Biocapacity Accounts, preliminary 2025 Edition
York University, FoDaFo, Global Footprint Network, data.footprintnetwork.org

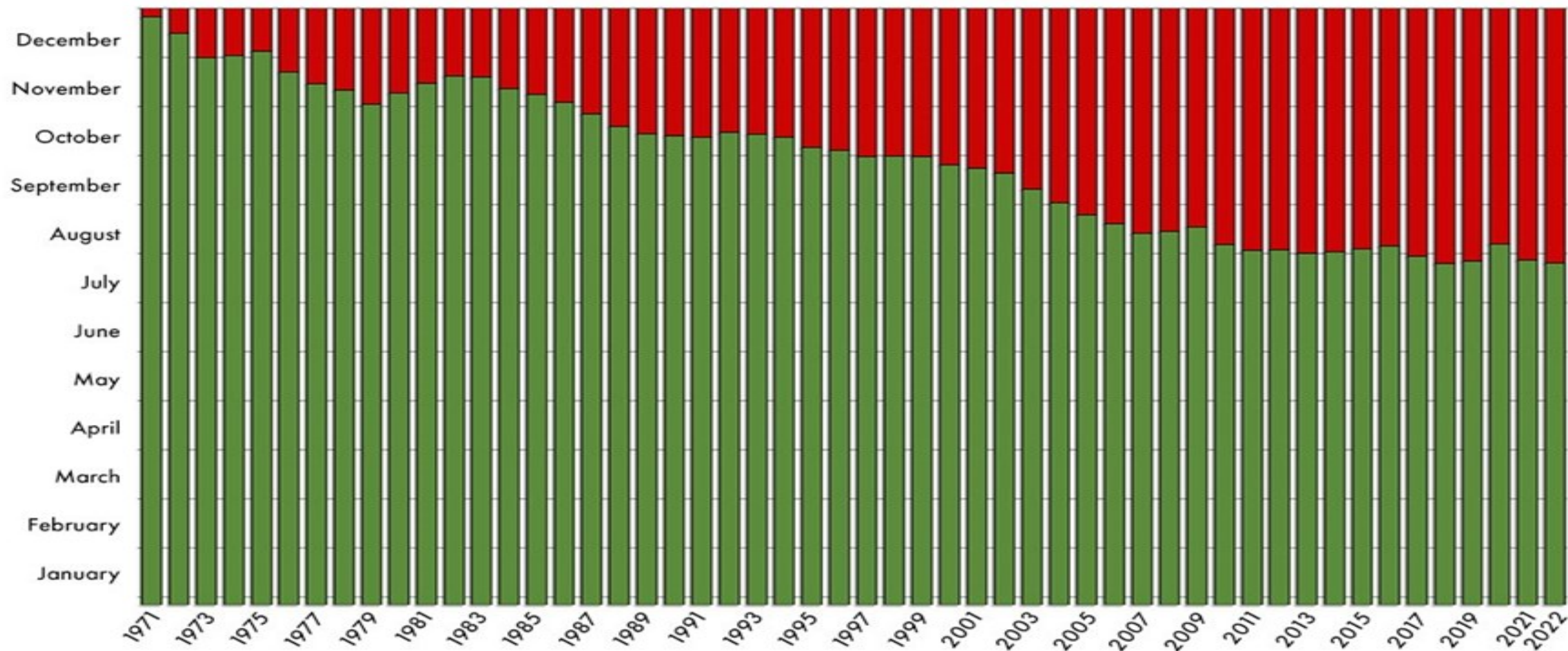
1 Earth

Earth Overshoot Day

1971 - 2022

1.75 Earths

EARTH
OVERSHOOT
DAY

fodafo
FOOTPRINT DATA FOUNDATION

Global Footprint Network
Advancing the Science of Sustainability

Source: National Footprint and Biocapacity Accounts 2022 Edition
data.footprintnetwork.org

Her Geçen Yıl Gezegenimize Daha Çok Borçlanıyoruz

Küresel Ayak İzi Ağı Örgütü'nün yaptığı hesaplamalara göre 2025 yılı için, Evren'in bir yılda sunduğu tabii kaynakların tükenişi anlamına gelen **Limit Aşım Gününü;**

ABD 13 Mart, Fransa 19 Nisan, İngiltere 20 Mayıs, Çin 23 Mayıs ve Türkiye ise 18 Haziran'da tamamlamaktadır.

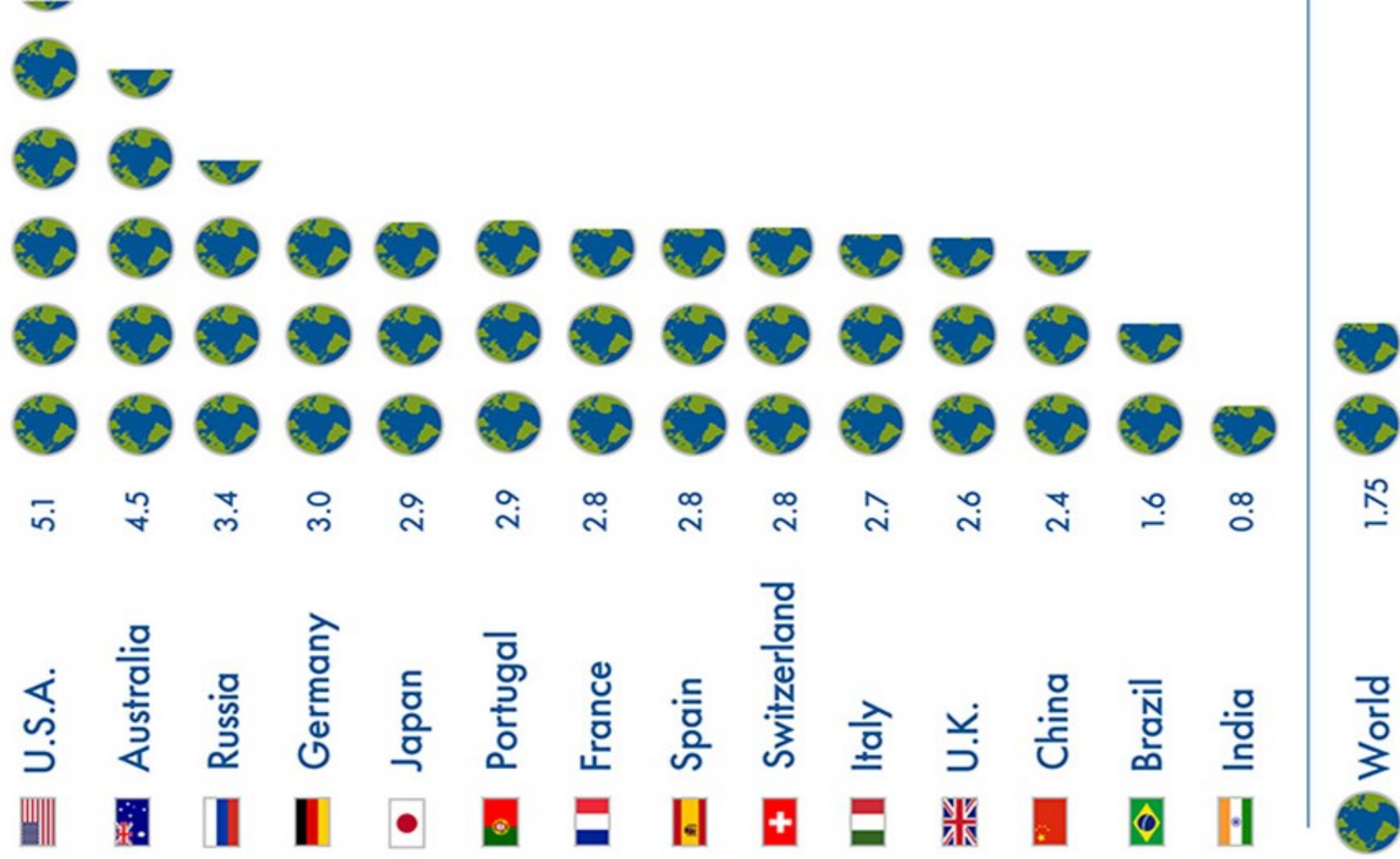
Ülkelerin mevcut tüketim kalıplarına göre ihtiyaç duyduğu gezegen büyüklüğü;

Katar 9,3; Birleşik Arap Emirlikleri 5,8;

ABD 5,1; Avrupa Birliği 2,9; Çin 2.4;

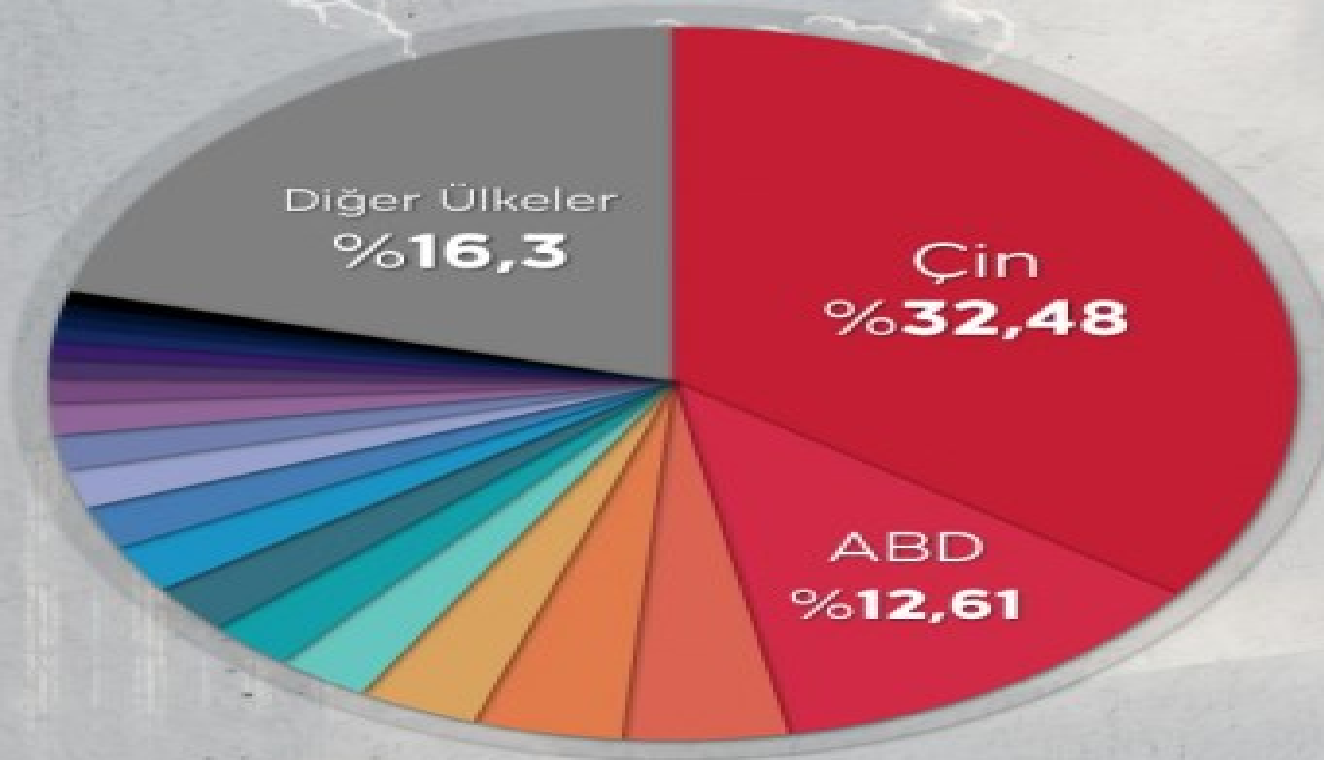
ve tüm dünya ortalaması ise 1,75 kat büyüklüğünde bir Gezegen'e ihtiyaç duyulmaktadır.

How many Earths would we need if everyone lived like U.S.A. residents?

Dünyayı hangi ülke ne kadar kirletiyor?

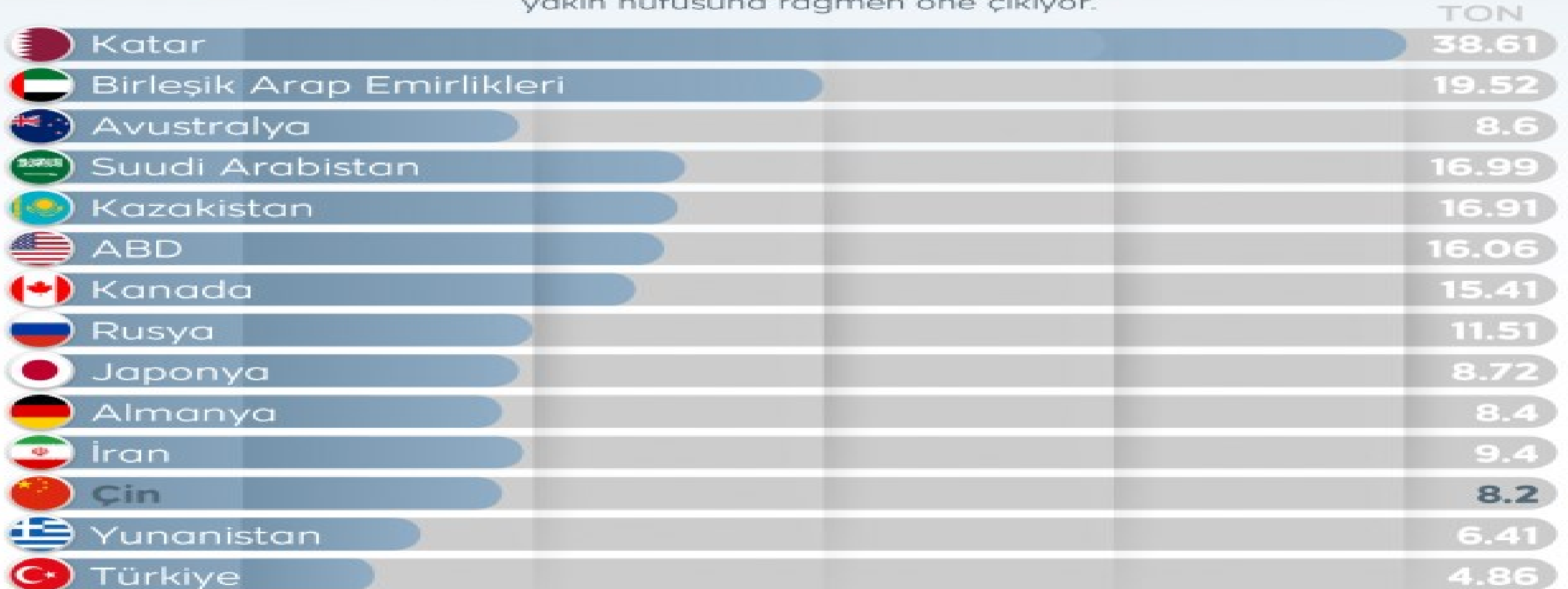
G20 ülkeleri dünyadaki karbon salınımının yüzde 83,7'sinden sorumlu. Dünyanın toplam sera gazı emisyonlarının **dörtte birinden fazlasına Çin yol açıyor.**

Avrupa Birliği	% 7,29
Hindistan	% 6,71
Rusya	% 4,66
Suudi Arabistan	% 1,64
Japonya	% 2,95
Almanya	% 1,77
Güney Kore	% 1,73
Endonezya	% 1,58
Kanada	% 1,51
Brezilya	% 1,26
Güney Afrika	% 1,21
Meksika	% 1,13
Türkiye	% 1,13
Avustralya	% 1,07
İngiltere	% 0,87
İtalya	% 0,83
Fransa	% 0,78
Arjantin	% 0,49

Kişi Başına Düşen Yıllık Karbon Emisyonu Miktarı

Ülkelerin emisyon miktarları nüfuslarına kıyaslandığı zaman Çin 1,5 milyara yakın nüfusuna rağmen öne çıkıyor.

Gezegeenin Yok Edilişine Neden Olan İktisadi Anlayış

Evreni yoktan var eden Kudret, yarattığı bütün canlıların rızkını garanti ederken, bunun hangi şartlarda mümkün olduğunu da bizlere söylemektedir.

«Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki; her türlü rızkı (ve ihtiyacı) Allah’a ait olmasın.» (Hud, 6)

- «Yiyin, için ancak israf etmeyin, çünkü O müsrifleri sevmez.» (Araf, 31)
- Hal böyleyken, ahlaki kaygı ve sosyal sorumluluk gözetmeden türetilen yapay tüketim ihtiyacı üzerinden kar maksimizasyonu ile sermaye birikimini hedefleyen, bugünkü hakim iktisadi anlayışın, (Kapitalizm) hayatın sürdürülebilirliğinin tehlikeye girmesindeki rolü göz ardı edilemez.

Gezegen Yok Edilirken:

Yoksulluk, Aşırı Tüketim, İsraf, Açlık ve Obezite

- Bu gün Dünyada toplam servetin %46'sını Dünya nüfusunun %1'i alırken, en fakir %55 ise toplam servetin %1.3'ünü alabilmekte,
- Dünyada israf edilen gıda 1,3 milyar ton. 821 milyon insan ise açlık sınırında yaşıyor.
- İsraf edilen 1,3 milyar ton gıda, 821 milyon insanı 3 defa doyurabiliyor." (AA)
- Benzer şekilde Dünya'da 821 milyon insan açlık ile mücadele ederken, 1 milyardan fazla insan ise obezite ile mücadele etmek zorundadır.

GEZEĞENİ KURTARMA ÇABALARI I

KYOTO PROTOKÜLÜ

- Kyoto Protokolü, küresel iklim değişikliği ile mücadele etmek için, 11 Aralık 1997'de Japonya'nın Kyoto şehrinde imzalanmıştır.
- Protokole göre sanayileşmiş ülkeler, atmosfere saldıkları sera gazlarında, 2012 yılına kadar, 1990 yılındaki düzeyinden toplam % 5,2 oranında bir indirime gitmeyi kabul etmiştir.
- Ancak, küresel ısınmada en büyük paya sahip ülkelere olan ABD ve Avusturalya'nın bu protokolü imzalamamaları iklim değişikliğiyle mücadele konusunda ciddi kaygılara yol açmaktadır.

GEZEĞENİ KURTARMA ÇABALARI II

Paris Antlaşması

- Kyoto Protokolünün geçerliliğinin 2020’de sona ermesinin ardından, İklim değişikliği konusunda bağlayıcı hükümler içeren Paris Anlaşması, 4 Kasım 2016 itibariyle yürürlüğe girmiş.
- Kyoto Protokolü emisyon azaltma hedeflerini, yalnızca gelişmiş ülkeler adına bağlayıcı kılarken, Paris İklim Anlaşması, tüm ülkelerin sera gazı emisyonlarını azaltması için bağlayıcı yükümlülükler içermektedir.
- Anlaşma, bu yüzyılın sonuna kadar “küresel sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyeye göre 2 derecenin altında, 1,5 derecede sınırlandırmayı” hedefliyor.
- Lakin ilgili Sözleşmeden ABD’nin çekilmiş olması ve yeni başlayan ticaret savaşlarıyla Çin başta olmak üzere diğer ülkelerin de benzer tavra yönelme eğiliminde olmaları, süreci ciddi bir biçimde tehdit etmektedir!

KARBON PİYASASI

Karbon Kotası ve Kredisi

- **Karbon Kotaları:** İlk olarak, hükümetler veya uluslararası kuruluşlar, sera gazı emisyonu için devlet, kurum ve şirket hatta bireyler için kotalar belirlenecek. Bu kotalar, ülkelerin veya şirketlerin ne kadar karbon emisyonu yapabileceğinin sınırı olacaktır.
- **Karbon Kredileri:** Eğer bir ülke veya şirket, belirlenen kotanın altında karbon emisyonu yaparsa, kullanmadığı yada kullanamadığı karbon hakkı "karbon kredisi" olarak değerlendirilecek ve bu krediler, diğer ülkelere veya şirketlere belli bir bedel ile devredilebilecektir.
- **Karbon Piyasası:** Karbon kredilerinin alınıp satıldığı piyasaya "karbon piyasası" denir.
- Burada fakir toplumların, gelir yetersizliğinden dolayı zaruri tüketimleri için kullanamadığı karbon kotasını, zengin ülkelere lüks tüketimde kullanmak üzere devretmek zorunda kalabilecekleri anlamına gelmektedir.

Ayak İzini Azaltmak İçin Bireysel Yapılabilecekler

- Elektrik tüketimini azaltmak için enerji tasarruflu ürünler tercih edilebilir.
- Günlük hayatta su kullanımını minimum seviyelere çekmek ve yağmur suyunu biriktirip sulamada kullanılabilir.
- Cam, plastik, kâğıt gibi geri dönüştürülebilir materyaller geri dönüşüme kazandırılabilir.
- Dayanıklı ve uzun ömürlü ürünleri tercih edilmeli,
- Fosil yakıt tüketen bireysel araçlar yerine toplu taşıma araçlarına yönelmek, bisiklete binmek veya yürüyüş yapmak karbon salınımını ciddi oranda azaltabilir.
- Yakın çevredeki yerel üretim malzemeleri ile ayrıca mevsiminde yetişen sebze ve meyveleri tercih edilebilir,
- Dijital dünyaya ayak uydurarak kâğıt kullanımı azaltabilecek yöntemlere geçiş yapılabilir.

Yaşanabilir bir GEZEĞEN için Öneriler

- Doğal kaynaklar, lüks tüketim için değil, zaruri ihtiyaçlar için kullanılmalı,
- Kar maksimizasyonu güdüsüyle değil, ihtiyaç güdüsü ile üretim yapılmalı,
- Sermaye birikimi değil, gelir dağılımında adalet gözetilmeli,
- Tam rekabet şartlarının oluşmadığı piyasalarda rekabet uygulamalarından kaçınılmalı,
- Piyasalarda kamunun düzenleme ve denetim yetkisi etkin bir şekilde kullanılmalı,
- Yenilenebilir enerji üretimi ve kullanımı teşvik edilmeli,
- Bireylerin toplumsal beğeni ihtiyacı, tüketim üzerinden değil, üretim üzerinden gerçekleştirilmelidir.

Yaşanabilir bir GEZEĞEN için Öneriler

- İNSAN, doğayı yok ederken esasen kendisinin de sonunu getirdiğini idrak etmeli!
- İktisadi hedef; ekonomik büyüme, kalkınma, hatta sürdürülebilir kalkınma değil, YAŞAMIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ üzerine planlanmalıdır.
- Netice itibariyle ölçülerini net olarak kestiremesek de Gezegende yaşam ciddi bir tehdit altında olduğu muhakkak. Bu durumun telafisi için önlem alınması da kaçınılmazdır.
- **Ancak alınacak önlemlerde asıl sorumlu olan ülkeler sorumluluktan kaçınırken, sorumluluğu olmayan yada az olan ülkeleri önlem almaya zorlamak, hakkaniyete uymadığı gibi, sorunun çözümünü de katkı yapmayacağı gibi sadece ilgili ülkelerin gelişimine ve rekabet gücüne sınırlama getireceği göz ardı edilmemelidir.**

➡ Sabrınız için teşekkür eder,
➡ saygılar sunarım.

➡ Prof. Dr. Mehmet KARAGÜL

➡ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

➡ www.mkaragul.com

➡ mkaragul67@gmail.com